

ARMES i PODER

"Amb la fi de la confrontació est-oest, el món s'enfronta a un nou context polític i geoestratègic. Tot i que l'eliminació de l'hostilitat ideològica ha provocat una reducció, fins a cert punt, de la despesa militar, la veritat és que continuen existint grans arsenals d'armes, suficients per destruir reiteradament tot tipus de vida sobre el planeta. Al mateix temps, els conflictes actuals en el món sembla que canvien. S'ha passat de la guerra entre estats a la guerra dins els estats. Aquests conflictes constitueixen una amenaça cada cop més gran, especialment contra la població civil, ja que si a principis de segle al voltant del 90% de les baixes bèl·liques eren militars, actualment el mateix percentatge correspon a baixes civils". Són les frases introductòries d'un informe recent de l'investigador sobre pau i desarmament del centre UNESCO de Catalunya, Raül Rome-

va, i expressen amb tota la cruesa la realitat d'un dels negocis més immorals que puguin existir: la fabricació i venda d'armes.

El drama d'aquestes setmanes al Zaire ha tornat a posar de manifest la doble moral dels països desenvolupats, que més o menys d'amagat venen armes a zones potencialment conflictives i després, pressionats per una opinió pública escandalitzada, es veuen forçats a fer intervencions humanitàries allà on prèviament havien fomentat escalades bèl·liques. EL TEMPS presenta aquesta setmana als seus lectors un informe sobre la indústria de defensa mundial i la seva importància política, econòmica i estratègica a finals del segle XXI. El treball ha estat elaborat per David Bajona, coordinador del Centre d'Estudis Estratègics de Catalunya (CEEC).

Des de fa força temps tots els països amb economies industrials posseeixen la capacitat per dissenyar, desenvolupar i produir sistemes d'armes. Aquest fet no és evidentment una casualitat, i els estats han estat els primers promotors d e

les indústries de defensa. En general les indús-

a les dimensions i a la dinàmica que han assolit algunes de les més potents com, per exemple, Northrop als EUA, Dassault a la República Francesa, BAE al Regne Unit o MAPO-MIG a Rússia. En totes aquestes indústries, i d'altres de similars, els estats corresponents han representat un paper fonamental en el seu creixement i consolidació.

tries d'armes són el resultat de processos històrics de consolidació del poder o del potencial de cada estat.

Moltes persones creuen que aquesta indústria és bàsicament una màquina de fer diners, que dona uns beneficis considerables als seus propietaris i que amb la quantitat de conflictes que es produeixen el negoci està assegurat. Malgrat que algunes de les darreres afirmacions poden ser certes, com l'alt índex de negoci i benefici d'algunes indústries, aquestes *per se* no haguessin pogut arribar soles

Les indústries d'armes, instruments dels estats? El paper de les indústries d'armes pot ser considerat de diverses formes, però potser la més correcta és parlar de "complexos militar-industrials". Des d'aquest punt de vista les indústries formen part d'un sistema que proporciona seguretat interior i exterior a l'estat, essent la indústria la part d'aquest sistema que produeix les armes amb què es vol fer efectiva aquesta seguretat. Quan parlem de "complex" evidenciem que existeixen íntims lligams entre la indústria, els militars

ten tenir llibertat d'acció per actuar militarment

i l'administració; són interdependents entre ells. Quins són aquests lligams? Què representen i quines implicacions tenen? Aquestes preguntes, bàsiques per entendre la realitat que envolta la indústria d'armes, no tenen una resposta senzilla. En realitat les respostes depenen d'un entorn caracteritzat per la dimensió de l'economia, la política de defensa, el model d'administració o d'estat i les relacions internacionals. El que sí que és senzill de contestar és que, en major o menor mesura, les indústries d'aquesta mena depenen o tenen estretes relacions amb els estats respectius

països.

El cycle industrial.

Les indústries en general funcionen segons un cycle tancat en què preveuen i determinen la demanda, produeixen i venen. En aquest sentit gairebé tota activitat industrial és, si més no, força semblant. El cycle industrial pot ésser més o menys complex, depenent de la gamma de productes diferents que produeix o de la complexitat de la producció i la dependència del mercat (les empreses monopolistes en depenen ben poc), això s'aplica a totes les indústries en general. Les indústries d'armes, com la resta, podem classificar-les segons les característiques del seu cycle. N'hi ha de dues categories: les que tenen un cycle íntimament lligat a la demanda de l'estat (és a dir, de les forces armades), i les que tenen un cycle capaç d'anar per endavant de la demanda i crear-la.

Els complexos militars-industrials del segon tipus esmentat són els que podem trobar en aquells països que anomenem "potències globals". És evident que qualsevol país amb repercussió internacional posseeix un complex militar-industrial d'aquestes característiques i que és possible classificar els països segons la seva indústria d'armes. Així, es pot comprovar que aquells països que són considerats potències de primer ordre i aquells que ho són de segon o tercer es di-

ELS AMOS DE LA GUERRA			
Les vint principals empreses fabricants de material militar			
Empresa	País	Beneficis en defensa*	% sobre total beneficis
1 Lockheed Martin	EUA	14,40	62,9
2 McDonnell Douglas	EUA	9,23	63,7
3 British Aerospace	Gran Bretanya	7,27	64,1
4 Hughes Electronics	EUA	6,30	44,7
5 Northrop Grumman	EUA	5,41	80,7
6 Loral	EUA	5,21	95,0
7 Boeing	EUA	4,75	21,7
8 Thomson	Estat francès	4,42	31,8
9 General Electric Co.	Gran Bretanya	4,32	28,5
10 United Technologies	EUA	3,80	17,9
11 Raytheon	EUA	3,50	35,0
12 DCN	Estat francès	3,40	98,0
13 Daimler-Benz Aerospace	Alemanya	3,29	29,4
14 Litton Industries	EUA	3,16	91,6
15 General Dynamics	EUA	2,86	93,6
16 Mitsubishi Heavy Industries	Japó	2,80	11,1
17 Aerospatiale	Estat francès	2,55	28,2
18 Westinghouse Electnc.	EUA	2,47	27,9
19 Rockwell International	EUA	2,38	21,4
20 General Electric	EUA	2,37	3,9

* en bilions de dòlars dels EUA

Font: DEFENSE NEWS

Els complexos militars-industrials evidencien que existeixen íntims lligams entre la indústria, els militars i l'administració.

ferencien perquè els primers produeixen i venen més armes i més modernes que no pas els altres.

Factor clau: la independència estratègica. Un dels fonaments de l'existència d'indústries d'armes rau en l'interès dels estats de posseir el seu propi complex militar-industrial, una indústria d'armes que proveeixi les seves forces armades del material necessari, i d'aquesta forma tenir llibertat d'acció per actuar militarment.

Evidentment ni tots els estats tenen la mateixa llibertat per actuar

amb les respectives forces armades ni tenen la mateixa capacitat per proveir-se amb els seus recursos, però poden aconseguir diferents graus d'independència respecte els subministraments militars. Un exemple prou clar i proper el tenim en el Ministeri de Defensa espanyol que recomana als diferents exèrcits que optin per diversificar les fonts de subministrament de material. Aquest exemple ens posa de manifest l'avversió a la dependència estratègica, que no és més que la incapacitat d'usar la força militar com a conseqüència del bloqueig en el subministrament d'armes, recanvis, municions, etc., cosa gens inimaginable si tots aquests elements procedeixen del mateix origen.

Influir venent armes. Avui dia, la viabilitat d'un complex militar-industrial depèn de la seva capacitat d'incrementar el ritme de producció. La via per aconseguir-ho és clara: exportar. Totes les indústries d'armes exporten o intenten exportar, cosa que té fortes repercussions a l'escenari internacional: els moviments d'armes d'un costat a l'altre poden alimentar països

A l'esquerra, llista de les principals empreses productores de material militar al món. Per si soles, i sense el suport dels governs respectius, moltes d'aquestes indústries no haurien arribat a tenir unes dimensions tan extraordinàries.

La conseqüència més important del comerç d'armes

PRIORITAT MILITAR O PRIORITAT SOCIAL I AMBIENTAL?

PRIORITAT MILITAR	COST*	PRIORITAT SOCIAL/AMBIENTAL
Programes submarí Trident II i avió de combat F-16	100.000	Cost estimat per a netejar els 3.000 dipòsits de residus més perillosos als EUA
Programa bombarder silencios (Stealth)	68.000	Dues terceres parts del programa de neteja d'aigua per al 2000 als EUA
Fons 1988-92 per a la Iniciativa de Defensa Estratègica	39.000	Emmagatzemament de residus altament radioactius (no militars) als EUA
Dues setmanes de la despesa militar mundial	30.000	Cost anual del pla de l'aigua i la sanitat, proposat per l'ONU
Despesa alemanya material militar en R+D 1985	10.750	Cost de neteja del sector de l'antiga RFA del Mar del Nord
Aproximadament quatre dies de despesa general militar	8.000	Pla d'acció de cinc anys per a salvar la selva tropical mundial
Cost del desenvolupament del míssil ICBM "Midgetman"	6.000	Reducció d'emissions diòxid de sulfur (EUA) en 8-10 mill. t/any per a combatre la pluja àcida
Aproximadament dos dies de despesa general militar	4.800	Cost anual del Pla d'acció de l'ONU contra la desertització del Tercer Món en vint anys
Despesa sis mesos en càrregues nuclears dels EUA 1986	4.000	Despesa governamental per a eficiència energètica. Govern EUA, 1980-87
Investigació Iniciativa Defensa Estratègica any fiscal 1987	3.700	Despesa governamental per a eficiència energètica. Govern EUA, 1980-87
Tres setmanes de despesa militar països amb 50% o més d'analfabetisme	2.400	Pressupost addicional perquè la UNESCO elimini l'analfabetisme mundial
Deu dies de despesa militar de la UE	2.000	Sistema d'energia solar per a una ciutat de 200.000 habitants
Un submarí Trident	1.400	Cinc anys d'immunització infantil contra sis malalties mortals, salvant un milió de vides/any
Tres bombarders B-1B	680	Despesa govern dels EUA en energies renovables 1983-85
Dos mesos despesa militar Etiòpia	50	Cost anual Pla contra la desertització d'Etiòpia (ONU)
Un assaig nuclear	12	Instal·lació 80.000 bombes d'aigua manuals en el Tercer Món
Una hora operant un bombarder B-1B	0,021	Cures maternals a deu pobles d'Àfrica per a reduir un 50% de morts maternals en deu anys

* en milions de dòlars dels EUA
Font: Michael Renner, Armament i Seguretat. Basat en un estudi de Worldwatch Institute.

La fabricació d'armament té un extraordinari cost econòmic.

Aquesta despesa es fa encara més palesa quan es contrasta amb el que es podria fer amb la mateixa quantitat de diners (vegeu el gràfic).

agressors, generar una cursa d'armaments a escala regional... però potser la conseqüència més important és la delimitació d'influències polítiques.

Per a un estat, disposar d'armes modernes significa moltes vegades aconseguir una superioritat militar respecte els països que l'envolten. Si aquesta superioritat és aconseguida mercès a l'adquisició a l'exterior, la independència a l'hora de prendre decisions que afecten l'ús de la força militar minva. Un exemple clar fou l'embargament d'armes franceses a Israel els anys 60, quan aquest país fornía les seves forces aèries principalment d'avions francesos (tot i que en aquest cas, l'embargament francès va conduir a l'establiment d'una potent indústria aeroespacial israeliana). Per tant, no és estrany que

els estats facin les compres d'armes a aquells països amb els quals mantenen aliances diplomàtiques o militars, com fan per exemple els EUA i la Gran Bretanya, Rússia i l'Índia, els EUA i Israel, etc. És més, moltes d'aquestes aliances tenen la seva arrel en la garantia del subministrament d'armes o, si es vol dir en d'altres paraules, en "garanties de seguretat" o "interessos comuns internacionals".

Europa, integrar-se o morir.

"Les possibilitats de reestructuració a nivell nacional s'han esgotat. Ara és necessària la cooperació a nivell europeu". Ho va dir fa pocs mesos Martin Bange-mann, el comissari europeu d'Indústria, i es pot dir en paraules més entenedores: la comissió europea creu que hi ha d'haver una

única indústria europea de defensa.

Però la integració de les indústries de defensa estatals en una de sola a nivell europeu constitueix un problema espinós. Tan espinós que previsiblement la indústria europea de defensa no s'integrarà al mateix temps que la resta de sectors econòmics sinó que ho farà al final, després de comprovar-ne la inviabilitat econòmica, de registrar pèrdues, i per tant de veure que la integració és una necessitat.

Actualment, i des de fa ja uns anys, la indústria de defensa europea s'enfronta a uns pressupostos de defensa pràcticament mínims i això significa dues coses per a aquesta indústria: la substitució de noves compres per la millora del material existent, i retards en els programes de recerca i desenvolupament de nous sistemes. Tot plegat traduït significa pèrdua de mercat i de recursos aportats per l'estat per a la R+D de caràcter militar.

A més existeix un problema significatiu: el mercat europeu és obert a importacions d'armes i materials no europeus. Això darrer significa que la competència exterior se suma a l'existent entre els diferents països europeus. Aquest és un àmbit on cada estat vol conservar les seves posicions i la competència exterior té un nom: els Estats Units d'Amèrica, que per cert sí que protegeixen el seu mercat de defensa.

La indústria d'armes i equipament de defensa americana és sense cap mena de dubte la més important del món, tant pel nivell tecnològic com per la quantitat i varietat de sistemes que produeix, i un dels seus clients més importants és Europa tant per raons pràctiques com històrico-polítiques. Les raons més pràctiques per adquirir armes i productes nord-americans solen ser que són més barats que els europeus, que són de qualitat tecnològica, i que acostumen a portar l'etiqueta de "provats en combat". Aquesta potent competència és un dels principals reptes de la indústria europea ja que a més de competir amb ella a l'exterior també és present a l'interior d'Europa, on les armes americanes són presents a la majoria de les for-

s la delimitació d'influències polítiques

ces armades. Afrontar la competència i a la davallada de recursos per a la defensa només és realitzable integrant les diferents indústries europees.

Afrontar la integració. Fins ara i actualment la integració de les indústries de defensa consistia en la creació de consorcis internacionals per al desenvolupament de programes concrets. D'aquesta forma s'han engegat projectes com l'Eurofighter 2000, l'helicòpter d'atac europeu Tigre, l'eurofragata CNFG (Common New Generation Frigate) i d'altres. Els consorcis són compostos per empreses dels diferents països, que han de col·laborar en gairebé tots els estadis del projecte. Si tenim en compte que parlem de construir armes d'alta tecnologia en diferents països, és evident que es tracta de projectes que mouen quantitats molt elevades de diners.

En aquestes condicions les picabaralles per aconseguir quotes de producció més elevades, transferència de tal o tal altra tecnologia, etc., estan servides amb conseqüències polítiques incloses, com en el cas de l'Eurofighter 2000. El cas del programa d'avió de combat europeu és prou il·lustratiu. Al projecte de l'Eurofighter 2000 hi participen British Aerospace (Gran Bretanya), DASA (Alemanya), Alenia (Itàlia) i CASA (Espanya) quatre companyies de quatre països diferents. Els problemes polítics que l'han acompanyat han causat un retard

de més de dos anys, i han situat el cost per unitat estimat en uns 45 milions de dòlars, que suposa un increment del 9% respecte del cost previst. Òbviament comprar un avió de combat nord-americà és molt més barat i triga molt menys a sortir de la factoria.

Un altre exemple il·lustratiu és el de l'helicòpter d'atac Tigre, desenvolupat pel consorci Eurocopter que el formen l'Aerospatiale francesa i DASA. Desenvolupat amb la idea de ser l'helicòpter d'atac de

de banda els motius polítics, té arguments clars: una gran diferència de preu en contra del Tigre, i el fet que aquest helicòpter era encara un prototip per fabricar en sèrie mentre que l'Apache Longbow ja era en servei en les forces americanes.

Aquests exemples fan palès que, de fet, la indústria de defensa europea no ha estat fins ara en un procés d'integració sinó de cooperació. Una cooperació que ha estat supeditada als interessos polítics nacionals dels respectius socis, i que per tant no ha estat exempta de friccions ans el contrari.

L'autèntica integració, la que s'ha de produir per necessitat, de la indústria de defensa exigirà concessions doloroses per part dels estats. El sistema d'organitzar consorcis per atendre necessitats puntuals no acaba amb les ineficiències de les indústries que en formen part, és més les traslladen a escala internacional. La indústria europea de defensa està saturada en moltes àrees, per exemple en el camp aeroespacial, on és evident que hi ha una multiplicitat de companyies que ofereixen el mateix tipus d'avions o de míssils, etc.

El camí per consolidar una indústria europea eficient i sense coincidències és reduir el nombre d'indústries i esborrar les fronteres que actualment dibuixen els diferents complexos militars-industrials propis de cada país membre de la UE. En paraules del general Jean Phillippe Douin, cap de l'estat major francès, cal renunciar a "subsidiar la indústria per mantenir un

La integració de les indústries de defensa estatals en una de sola a nivell europeu resulta un problema molt espinós.

començament del segle XXI per als exèrcits europeus, es preveia la seva adquisició pels diferents exèrcits que tenien programes de renovació d'aquesta classe d'armes. A l'hora de la veritat però, tant holandesos com britànics preferiren comprar el passat any l'helicòpter d'atac nord-americà Apache Longbow. L'elecció, deixant

VÍDEOS DIDÀCTICS I CULTURALS

Una amplíssima col·lecció de vídeos didàctics i culturals adreçats a Educació Infantil, Primària, Secundària Obligatòria, BUP, FP, COU, Escoles i Facultats Universitàries i Centres Culturals. Tots van acompanyats d'una extensa guia didàctica.

Informació, catàlegs i comandes:

Fundació Serveis de Cultura Popular

Provença, 324, 3r. - Telèfon (93) 458 30 04 - Fax (93) 458 87 10 - 08037 Barcelona

"SECRETS QUE MATEN"

El servei postvenda diu prou

Metges sense Fronteres ha dit prou. No vol continuar anant a atendre criatures mutilades per mines antipersonals "made in Spain". Aquesta ONG, juntament amb Amnistia Internacional, Intermón i Greenpeace, i amb la coordinació del Centre Unesco de Catalunya, van coincidir fa dos anys en una decisió: volien deixar de sentir-se el "servei post-venda" del comerç d'armes. També es van negar a ser els tranquil·litzadors de les consciències del govern. I així, el setembre de 1994 va néixer "Hi ha secrets que maten", una campanya per exigir la transparència en la fabricació i l'exportació d'armes de l'estat espanyol, i reclamar el control parlamentari d'aquestes activitats.

Actualment, el comerç armamentístic a l'estat mou entre 60 i 80 mil milions de pessetes cada any. I només en coneixen els detalls les nou persones que formen part de la Junta Interministerial de Material de Defensa i Doble Ús (JIMDDU). Els informes que passen per les seves mans són, per decret, matèria reservada, i un dels secrets més ben guardats. Només tres diputats del Parlament espanyol, designats a l'inici de cada legislatura, tenen dret a fer preguntes a la Junta, però després no poden difondre les informacions que reben. És una de les grans paradoxes que envolten el

comerç d'armes. Una altra és que, amb la llei a la mà, la JIMDDU pot denegar les exportacions "quan hi hagi indicis racionals que el material bèl·lic pot ser utilitzat en accions que pertorbin la pau, l'estabilitat o la seguretat a nivell mundial o regional, o que la seva exportació pugui vulnerar els compromisos internacionals contractats per Espanya". I encara una altra ironia: es dona la circumstància que el govern espanyol ha signat la moratòria contra l'exportació temporal de mines antipersonals, però no la que en prohibeix la fabricació.

Per assegurar, almenys, el compliment d'aquesta legislació, les ONG promotores van decidir començar la campanya per la via institucional, buscant la complicitat dels partits polítics, entitats i particulars per forçar una solució política. Com era d'esperar, els partits es van mostrar favorables a la transparència excepte el PSOE, que s'hi va oposar frontalment quan governava, i el PP, amb la mateixa actitud des del març fins ara. Al Principat, tots els grups polítics representats al Parlament de Catalunya van firmar una proposició no de llei a favor del control parlamentari del comerç armamentístic. En canvi, les Corts Valencianes van rebutjar la proposta a causa dels vots contraris del Partit Popular, i a les

Illes, la qüestió encara no s'ha discutit institucionalment. D'ajuntaments, l'agost d'enguany n'hi havia trenta-cinc que s'havien adherit a la campanya, entre ells el de Barcelona. Els promotors, a més, parlen d'un miler d'entitats favorables.

Els organismes internacionals, pressionats des de fa temps per aquesta i per altres campanyes, han fet sovint declaracions de bona voluntat però amb poca traducció pràctica. El Parlament Europeu, el Banc Mundial i l'ONU, per exemple, han proposat diverses restriccions en el comerç d'armes, però la realitat és molt menys idíl·lica. Per ara, l'únic mecanisme de control internacional és el Registre Internacional sobre Transferència d'Armes Convencionals, creat per l'ONU el 1991, on els estats poden declarar els seus negocis bèl·lics. Declarar, però, no és obligatori, i només es registra l'armament pesant -avions, míssils, tancs...-, i no el lleuger, que és el més mortífer.

En dos anys, la campanya "Hi ha secrets que maten" ha avançat, però com que encara no s'ha aconseguit l'objectiu, els promotors han decidit passar a la segona fase de mobilitzacions i accions al carrer. Al negoci armamentístic se li ha acabat la garantia. **Agnès Rotger**

excés de capacitat de producció" i "salvaguardar la independència tecnològica a un nivell europeu, no pas nacional", per tant s'ha d'acceptar la pèrdua de pes en certes àrees de competència, però eliminant alhora les duplicitats entre les capacitats dels diferents països.

La integració en el camp de la defensa no es pot realitzar amb les regles del lliure mercat. Acceptar interdependències en la indústria de defensa no és quelcom fàcil, els diferents estats es negarien a perdre capacitat en el camp de la defensa i a desmuntar alegrement indústries vitals en aquest camp en-

cara que siguin privades. Per tant la integració ha de ser fruit d'un pacte polític europeu que de moment no arriba. Aquest pacte però, on sí que és més probable que funcioni en un futur proper és al "nucli dur" de la UE: França i Alemanya, que tenen més clar que d'altres (com els britànics i holandesos, que prefereixen el predomini nord-americà en l'aliança amb tropes a Europa) que la Unió ha de tenir una estructura de defensa comuna, dins el marc de l'OTAN i la UEO, naturalment.

Pot existir un exèrcit europeu

sense indústria de defensa europea? La resposta a la pregunta és no. Si es vol tenir una estructura de defensa, aquesta s'ha d'equipar i armar. Hem de tenir en compte que si l'OTAN vol un "pilar europeu", els europeus han d'homogeneïtzar les seves forces armades i coordinar les compres d'armes i de material. Si les indústries de defensa estiguessin en la situació actual -sense integrar-, seria econòmicament molt costós de realitzar i per tant molt poc probable desenvolupar una defensa europea independent. És per això que alemanys i francesos creen

Defensa europea? La resposta a la pregunta és no

el març passat una estructura de cooperació industrial, destinada segons Charles Millon, ministre de Defensa francès, "a intensificar i racionalitzar la nostra cooperació, per contribuir d'aquesta forma a la consolidació d'una base tecnològica i industrial competent". No és casualitat que fossin també França i Alemanya els promotors de l'Euroexèrcit i que hi possessin la primera pedra creant la brigada franco-alemanya.

Els països de l'Est. Antics enemics, nous competidors. Els països que varen conformar el dissolt Pacte de Varsòvia i l'antiga URSS disposaven en el seu conjunt d'una potent maquinària militar, que va planar amenaçadorament sobre Europa durant quaranta anys. Darrere els exèrcits soviètics, polonesos, txecoslovacs, etc. hi havia una indústria especialitzada a produir equipament militar que acostumava a absorbir bona part dels recursos econòmics i tecnològics del "bloc oriental" i que produïa armes en massa. Avui ja no existeix cap estat comunista a Europa i han desaparegut les amenaces militars de la guerra freda, però la indústria de defensa d'aquests països continua en peu malgrat els sotracs polítics i econòmics, moltes vegades com un actiu econòmic important.

Durant quaranta anys l'URSS i els seus aliats proporcionaven armes i material militar a quasi la meitat del món. Només l'URSS controlava el 40% del mercat mundial d'armes. Els subministraments d'armes de l'URSS eren motivats per raons polítiques, no representaven un flux comercial com als països occidentals, i per tant no eren rendibles des d'un punt de vista econòmic. En aquest sentit l'herència deixada a la CEI i als antics integrants del Pacte de Varsòvia és un enorme mercat d'armes ex-soviètiques, presents arreu del món en quantitats ingents.

La producció d'armes al Pacte de Varsòvia es concentrava en l'URSS, però Hongria, Polònia i Txecoslovàquia eren països amb una indústria pròpia prou rellevant. Els dos darrers països tenien ja

Amb la caiguda del mur, el bloc soviètic ha deixat de subministrar armes gratuïtament per raons polítiques.

abans de la Segona Guerra Mundial una indústria de defensa de qualitat que exportava i produïa armes capdavanteres. Però és Rússia la gran hereva d'aquest mercat armamentístic perquè controla el 90% de la producció i el disseny d'armes de l'ex-URSS.

La dimensió del mercat configu-

rat pels països posseïdors de material soviètic és, doncs, molt gran. Amb els canvis d'ençà la caiguda del mur i el bloc oriental ha desaparegut el subministrament "gratís" d'armes per raons polítiques, i la indústria d'armes de Rússia i dels països de l'antic bloc oriental en alguns casos ha constituït un

La URSS i els seus aliats van construir una potent maquinària militar. Van proporcionar armes durant 40 anys a quasi la meitat del món.

SELECCIÓ TARDOR '96

6 CRIANCES DE LUXE

PREU TOTAL:
PER AQUESTA CAPSA:
4.980 P.TES.
(IVA INCLÒS)

AMB LA GARANTIA DE:

SVRO IMPORT

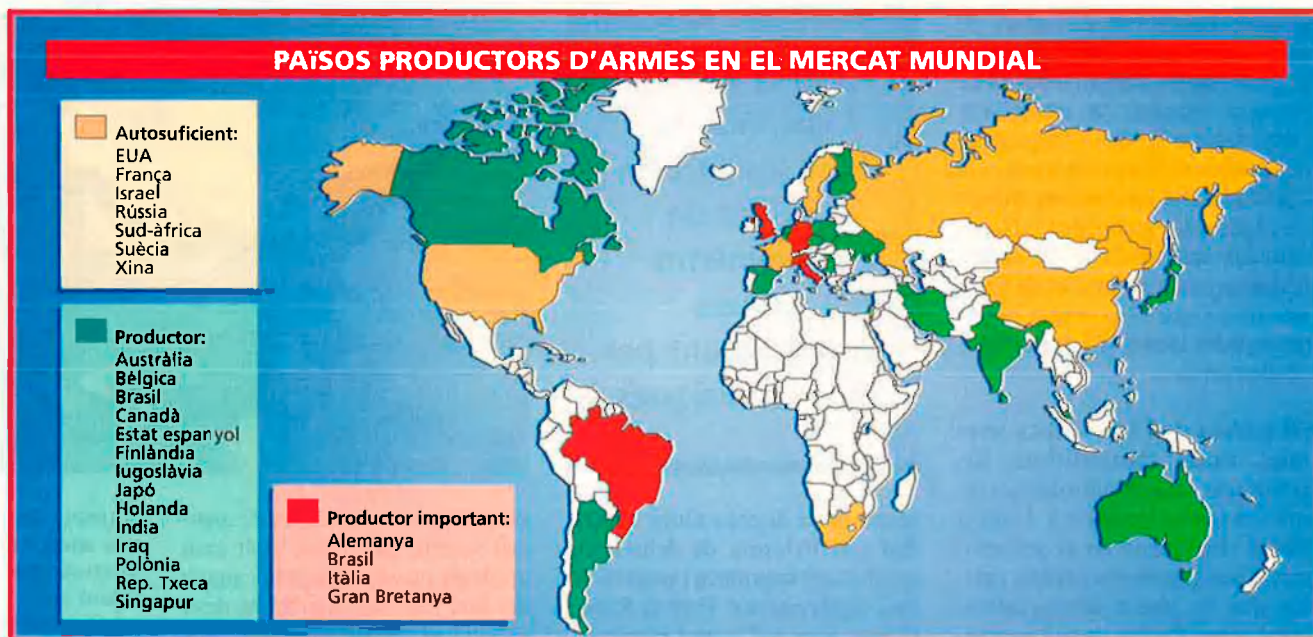
1 Bot. Marqués de Cáceres tinto Crianza 1992 D.O. Rioja
1 Bot. Viña Mayor Tinto Crianza 1992 D.O. Ribera del Duero
1 Bot. Vinya Cordial Tinto Crianza 1992 D.O. Utiel-Requena
1 Bot. Cabernet Sauvignon Jaume Giro Tinto Crianza 1993 D.O. Penedès
1 Bot. Rincón de Baroja Tinto Crianza 1988 D.O. Rioja
1 Bot. Vignelacroix Tinto Crianza 1989A, O.C. Cotes du Languedoc

SAUVIGNON
TENDA ESPECIALITZADA DE VINS
TF: 337 58 74 Fax: 337 17 93
Illes Canàries, 32
València

ALA COMPRA D'AQUESTA
CAPSA, UN TAULELL
DE REGAL

**Feu les vostres comandes per telèfon
Servei gratuït a domicili
GRANS VINS DE QUALITAT ALS MILLORS PREUS**

Importants empreses russes s'han privatitzat

Ser productor d'armament té una importància geoestratègica de primer ordre. Només set països són autosuficients en matèria militar.

dels pocs actius econòmics valuosos per a les depauperades economies ex-comunistes.

La reconversió a l'economia de mercat a l'URSS. La crisi que va enfonsar els estats comunistes a l'Europa de l'est, va canviar radicalment el paper de la indústria en mans de l'estat, amb la caiguda de la política de blocs l'enorme pes del complex militar-industrial soviètic es posava en dubte.

Durant el període en què es desintegrà l'URSS i s'ensorrà definitivament l'estat comunista, la indústria en general —incloent-hi la de defensa— restà sumida en un caos econòmic amb problemes greus de finançament, proveïment, etc. Aquest "abandó" d'una indústria pertanyent a l'estat obligà els dirigents del complex militar-industrial a resoldre ells mateixos els seus propis problemes i a anar per lliure. Si la indústria veia com queien les comandes internes a causa del context internacional i de la caiguda de l'economia, només quedava un remei per mantenir l'activitat sense haver de prendre decisions dràstiques sobre la reconversió de les empreses. Aquest remei era exportar i fer ús del mercat deixat per l'herència soviètica, ara però amb criteris empresarials.

Aquest replantejament no s'ha produït només a Rússia, també a

Ucraïna i Eslovàquia s'ha adoptat aquesta estratègia a causa de la importància del complex militar-industrial en les seves economies.

En aquests tres casos la indústria del sector s'ha reorganitzat i especialitzat en l'exportació, en el cas rus amb nous productes, alguns

L'actual producció d'armes russa està principalment enfocada a l'exportació, per causa de la situació econòmica interna.

d'ells molt avançats, i els dos últims països en productes derivats o millorats de l'arsenal soviètic. Val a dir que la indústria també s'ha reestructurat i que s'han produït ajustaments, i —a Rússia— privatitzacions d'importantes empreses productores d'armes, sobretot en el camp aeroespacial.

El complex militar-industrial rus experimenta actualment un redreçament de la seva activitat. La

producció d'armes és ara principalment enfocada a l'exportació, a causa de la perspectiva econòmica a Rússia que impedirà contractes interns substancials per a les empreses russes. Amb aquesta idea com a referència el 1993 la Federació Russa creà la corporació Rosvooruzhenie per promoure l'exportació d'equipament de defensa. Al capdavant actualment figura Aleksandr Kotelkin, nomenat el 1994, i tant ell com el seu antecessor són militars de carrera, fet gens menyspreable.

Tot i l'organització d'una corporació per impulsar l'exportació dels sistemes d'armes russos faltava, des de la dissolució de l'URSS, una orientació política a aquesta mena d'exportacions que són una carta més de les relacions internacionals. Per tornar a dotar les exportacions d'armament d'un sentit estratègic i polític, el gener del 1995 Ieltsin formà un Comitè d'Estat per a la Política Tècnica Militar". El comitè, dirigit per Sergei Svetxnikov, de fet restaura el control sobre les vendes d'armes i les supedita als interessos de seguretat nacional, alhora que és l'instrument per concretar mesures de cooperació entre el complex militar-industrial rus i els països compradors d'armes russes.

David Bajona